

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI, OILA VA MAHALLA
BIRLIKDA FAOLIYATINI TASHKIL ETISH**

*Farg'ona viloyati Quva tumani
55-son DMTT Direktor o'rinbosari
Xasanova Gulnora Ibrohimjon qizi*

Annotatsiya: ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasida mahalla, oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti hamkorligi, maktabgacha ta'lim tashkiloti bilan maktabning o'zaro hamkorligini tashkil etish quyidagi asosiy prinsiplarga haqida aytib o'tilgan.

Аннотация: в данной статье обозначены следующие основные принципы сотрудничества микрорайона, семьи и дошкольной образовательной организации, организация взаимного сотрудничества дошкольной образовательной организации и школы в воспитании детей дошкольного возраста.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tashkilotlari, hamkorlik, oila, o'quvchi, bolalar, ta'lim-tarbiya, pedagoglar, prinsplar.

Ключевые слова: дошкольные образовательные организации, сотрудничество, семья, ученик, дети, образование, педагоги, директора.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 77-moddasida "Ota-onalar va ularning o'rnini bosuvchi shaxslar o'z farzandlarini voyaga yetguniga qadar boqishi, ularning tarbiyasi, ta'lim olishi, sog'lom, to'laqonli va har tomonlama kamol topishi xususida g'amxo'rlik qilishga majbur" ekanligi ota-onalarning qonuniy vazifasi etib belgilangan. Mazkur modda ham otaonalarining farzand ta'lim-tarbiyasi uchun javobgarligini asoslaydi. Shunday ekan, maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilalar o'rtasida o'zaro hamkorlik munosabatlari ustuvor vazifa sanaladi.

Maktabgacha ta'lim jarayonida bola shaxsining rivojlanishi faqat ta'lim tashkiloti tomonidan amalga oshiriladigan jarayon emas, balki oila va mahalla bilan uzviy hamkorlik natijasida samarali kechadi. Oila — bolaning birlamchi tarbiya manbai bo'lsa, mahalla — ijtimoiy hayot makoni, maktabgacha ta'lim tashkiloti esa — ta'limiy-tarbiyaviy jarayonlarning metodik markazi hisoblanadi. Ularning hamkorlikdagi faoliyati bola tarbiyasida izchillik, tizimlilik va uzviylikni ta'minlaydi. Yuqoridagilardan kelib chiqib, hamkorlikdagi izchillikni ro'yobga chiqarishga doir har tomonlama mazmunli ishlarni yuqori darajasiga erishish bolalarni maktabda muvaffaqiyatli o'qishlariga zamin hozirlaydi. Bugungi maktab bolasidan aniq bilimlarga emas, fikrlash ko'nikmasi, kattalar hamda sinfdosh o'rtoklarini tushunish, ular bilan hamkorlik qilish ham talab etiladi. Shuning uchun bolaning maktabga qadam

qo'yayotganida bilimga egaligi emas, balki uning yangi bilimlarni egallashga tayyorgarligi, atrof-olamga moslashish ko'nikmasi, voqea-hodisani mustaqil ravishda taxdil etishi va harakat qilishi muhim-roq hisoblanadi.

Bolani biror narsaga o'rgatishgina emas, unda o'z kuchiga ishonchni orttirish, o'z g'oyasini himoya qilish, mustaqil ravishda bir qarorga kelish ko'nikmasini shakllantirish ham muhimdir.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla o'rtasidagi hamkorlik — bola

tarbiyasining eng muhim omillaridan biridir. Ularning uzviy hamkorlikda ishlashi bolaning har tomonlama rivojlanishi, ma'naviy-axloqiy fazilatlarining shakllanishi hamda kelajakda jamiyatda o'z o'rnini topa oladigan barkamol avlodni voyaga yetkazishning kafolatidir. Demak, tarbiya jarayonida barcha sub'yektlarning mas'uliyat va birligi ta'lim sifatini oshirishning

muhim shartidir.

Hamkorlikning asosiy vazifalari:

Pedagogik jamoalar oldida turgan birinchi va asosiy vazifa bolani bolalar bog'chasidan maktab o'quv yurtiga o'tkazish jarayoni uchun qulay shart-sharoitlarni yaratishdir. So'nggi paytlarda bolaning intellektual tayyorgarligining tarkibiy qismlari to'g'risida ko'plab kelishmovchiliklar mavjud, shuning uchun olti yoshli bolalarning maktabga tayyorgarligini yaxshilash bo'yicha birgalikda ish olib borish juda dolzarb vazifadir. Shu bilan birga, bolalarda maktab hayotiga qiziqishni shakllantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bir muassasadan ikkinchisiga o'tish davrida ota-onalarga bolani kuzatishda ularning rolini tushunishga yordam berish maktab xodimlari va bolalar bog'chalari o'qituvchilari uchun etakchi vazifadir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining maktab bilan hamkorlik aloqalarini o'rnatish zaruriyati hozirgi paytda dolzarb bo'lib qolmoqda. Olib borilgan izlanish va tajribalar shuni ko'rsatadiki, tarbiyachilar, boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'rtasidagi kuchli hamkorlik bolalarning rivojlanishi va ta'lim olishiga ijobiy hissa qo'shadi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim ushbu hamkorlikni maktabgacha ta'lim tashkilotlarida berilayotgan ta'limni kuchaytirish va kengaytirish, shuningdek, uyda va jamiyatda sodir bo'layotgan qiziqish va ta'limni rivojlantirish uchun zarur degan ishonchga asoslanadi. Hamkorlik deganda, ikkala tomonning ham huquq va majburiyatlari mavjud bo'lib, bir-birlarini layoqatli deb bilishlari va bir-birlarini sherik sifatida qadrlashlari nazarda tutiladi. Hamkorlik tarbiyachi bilan ishlaydigan boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tan olish va ularni qadrlashi, shuningdek, bolalarning o'qishi va rivojlanishiga hissa qo'shadigan ko'plab muhim usullarni qadrlashlarini talab qiladi. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlaydigan boshlang'ich sinf o'qituvchilari

tarbiyachilar MTTda nimalarni o'rgatayotganiga tayanib, ta'lim brrish bo'yicha tavsiyalar beradi.

Shuni aytish joizki, har bir davlatning o'ziga xos tarixi, ta'lim-tarbiya masalalarida o'z qarashlari mavjud. Albatta rivojlangan davlatlar tajribasini o'rganish, ularda berilgan ta'limtarbiya metodikalarni taxlil qilish juda muhim. Ularni amaliyotda qo'llashda albatta o'zimizni mentalitetimizga, milliy qadriyatlarimizga mos tomonlarini olgan holda amaliyotga joriy qilish ahamiyatlidir.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining maktab bilan hamkorlik aloqalarini o'rnatishda oilalarning o'rni

Aksar pedagoglar o'zlariga o'xshash tajribaga ega bo'lgan va pedagoglardan xuddi shunday narsani kutadigan oila bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini o'rnatish osonlashadi. Bu ko'pincha maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatida muntazam faol ishtirok etadigan oilalar, masalan, bayram tadbirlarida, guruhlarda ko'ngilli ravishda qatnashadigan, materiallarni taqdim etish va yig'ilish va konferensiyalarda ishtirok etadigan ota-onalar bo'lib, pedagoglar ulardan nimani kutayotganliklarini bilishadi.

Fikrlari biznikidan farq qiladigan oilalar yoki pedagoglar kutganidek har xil tadbirlarda ishtirok etmaydigan oila bilan hamkorlik o'rnatish juda qiyin bo'lishi mumkin. Biz hatto bu oilalar o'z farzandlari va ularning ta'lim olishlari xususida kamroq g'amxo'rlik qilishlariga yoki o'z farzandlarini tarbiyalashda nisbatan kam bilimga ega ekanligiga ishonishimiz mumkin.

Hamkorlik boshqa tomonni hurmat qilishni, ularning ehtiyojlariga javob berishni va nima ishlayotganini va nima ishlamayotganligiga o'z munosabatini bildirishni talab qiladi. Bunday munosabatlarni boshlash uchun pedagoglar o'zlari tarbiyalaydigan bolalarning oilasi to'g'risida ma'lumotlarni bilishlari kerak. Oila farzandlarning birinchi va eng muhim tarbiyachisidir.

Maktabgacha ta'lim boshlanganda oilalar bolalarga aksar ko'nikmalarni shakllantirgan: ovqatlanishdan va ichishdan tortib to o'zlariga va boshqalarga qarashgacha o'rgatgan bo'ladi. Ularning aksariyati bolalarga o'z ehtiyojlarini qanday qondirish kerakligini, ularning yoshiga va madaniyatiga qarab o'zlarini qanday tutishni, shu-ningdek, ona tilida og'zaki va og'zaki bo'lmagan muloqot qilishni o'rganishda yordam berishadi.

MTT bilan maktabning o'zaro hamkorligini tashkil etish quyidagi asosiy prinsiplarga asoslanadi: Tarbiyachilar va boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'rtasidagi do'stona muloqot Ushbu prinsip muloqotga ijobiy munosabatni bildiradi va ilk bolalik ta'limi tarbiyachilarining boshlang'ich sinf o'qituvchilari bilan olib boradigan barcha ishlariga asoslanadi. Tarbiyachilar har oyda boshlang'ich sinf o'qituvchilari bilan muloqot qilishadi va bu butun maktabning maktabgacha ta'limga munosabati qanday bo'lishiga bog'liq. Yil davomida tarbiyachilar va boshlang'ich sinf o'qituvchilari

oʻrtasidagi xayrixohlik aloqasi alohida oʻtkaziladigan tadbirdan koʻproq narsani anglatadi.

Ushbu tamoyil muloqotga ijobiy munosabatni nazarda tutadi va tarbiyachilar butun faoliyati davomida boshlangʻich sinf oʻqituvchilari bilan ishlashi uchun zamin yaratadi.

Murabbiylik emas, hamkorlik-Aksariyat zamonaviy onalar va otalar ziyoli,

bilimli va albatta, oʻz farzandlarini qanday tarbiyalash kerakligini yaxshi bilishadi. Shuning uchun bugungi kunda pedago-gik bilimlarni oʻrgatish va oddiy targʻib qilish pozitsiyasi ijobiy natijalarga olib kelishi mumkin emas. Ogʻir pedagogik vaziyatlarda oilaga oʻzaro yordam va qoʻllab-quvvatlash muhitini yaratish, oilaviy muammolarni tushunish va yechimini topishda MTT va maktab

oʻqituvchilarining oila muammolarini hal qilishda samimiy yordam bermoqchi ekanligini eʼtirof qilishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Maktabgacha taʼlim va tarbiyaning davlat standarti – T.:2020
2. Grosheva I.V., Evstafyeva L.G., Maxmudova D.T., Nabixanova Sh.B., Pak S.V., Nazarova V.A., Isxakova M.R., Abdunazarova N.F. “Oʻzbekiston Respublikasi maktabgacha taʼlim tashkilotlari uchun "Ilk qadam" davlat oʻquv dasturi /takomillashtirilgan ikkinchi nashr/”. Toshkent, 2020 y.
3. Grosheva I.V., Djanpeisova G.E., Mikailova U.T., Ismailova M.A., Kenjabaeva D.A., Gulyamova
4. Maktabgacha taʼlim tashkiloti va va oila hamkorligi. 3-modul. - Toshkent. 2008 y.